

Research Paper

Social Factors Related to the Propensity to Permanent Celibacy of Girls in Tabriz City

Fattaneh Hajilou¹, Kamal Koochi², Farideh Alipour Abdar³

1. Assistant Professor of Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Law and Social Sciences, University of Tabriz, and member of the Women and Family Studies Research Group, Institute of Social Research, University of Tabriz, Tabriz, Iran

2. Associate Professor of Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Law and Social Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran

3. Ph.D. candidate, Aras Campus, University of Tabriz, Tabriz, Iran

Received: 2025/02/03

Revised: 2025/06/07

Accepted: 2025/07/22

Use your device to scan and read
the article online.

DOI:

10.71801/jzv.2025.1198504

Keywords:

Girls' education, permanent celibacy, distrust, financial independence, age of marriage, women's expectations

Abstract

Introduction: In the past four decades, there have been more visible developments in the global trend of marriage, indicating an increase in the age of marriage and an increase in the tendency towards permanent celibacy. This phenomenon and its consequences threaten social structures in Iran in several ways. The present article aimed to examine some social factors related to the tendency towards permanent celibacy of girls, analyzing and reviewing this issue in the city of Tabriz.

Methods: This research was conducted as a survey. The statistical population was unmarried girls aged 18-49 living in Tabriz. The sample size was 400 people were selected by random sampling method. The research tool was the questionnaire made by the researcher, and questions were designed based on the theoretical framework of the research. The independent variables were: distrust of the opposite sex, having financial independence, the expected income of the spouse, education, and type of job of women. All statistical analyses were performed using SPSS software.

Findings: The findings show, there is a direct, positive, and significant effect between the dependent and independent variables. Mistrust of the opposite sex with a correlation coefficient of 0.529, financial independence with a correlation coefficient of 0.309, and the expected income of the spouse with a correlation coefficient of 0.143 are related to the dependent variable. Also, according to the results, the average of the dependent variable according to the respondent's education, has a significant difference but there is no significant difference in the average tendency to be single according to the respondent's occupation.

Conclusion: Although it is often stated that education and having a job are the most important factors influencing the tendency towards permanent celibacy, the findings of the present study show that distrust of the opposite sex and the desire to have financial independence, as well as women's expectations of their husbands' income, are the most important factors associated with the tendency towards celibacy in the studied society.

Citation: Hajilou F, Koochi K, Alipour Abdar F. Social Factors Related to the Propensity to Permanent Celibacy of Girls in Tabriz City. Quarterly Journal of Women and Society. 2025; 16 (66): 45-62

*Corresponding author: Fattaneh Hajilou

Address: Assistant Professor of Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Law and Social Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Tell: 09144157423

Email: fhajilou@tabrizu.ac.ir.

Extended Abstract

Introduction

In the past four decades, there have been visible changes in the global flow of marriage, indicating an increase in the age of marriage and an increase in the tendency towards permanent celibacy. In Iran, social structures are threatened by this phenomenon from several aspects and its consequences because it challenges the formation of new families, affecting the reproductive age, and the population structure. The decrease in the desire to marry and the tendency towards celibacy bring social and psychological problems and harms that are visible in all urban or rural families, traditional or modern families, and affluent or low-income families. According to the 2016 census data, the rate of permanent celibacy for Iranian men was 11.3 percent, and for women, it was 7.8 percent, which has shown an increasing trend compared to previous years. Permanent celibacy is a more serious and critical concern for girls and is associated with more social and psychological harm. There are different causes for the tendency towards celibacy, some of which are related to the socio-cultural characteristics of societies. The present study examines the effect of education, financial independence, women's jobs, expectations of men's high income, and distrust of the opposite sex based on the theoretical framework of this research.

Methods

This research was conducted as a survey. The statistical population was girls aged 18-49 living in Tabriz and weren't married. According to the results of the pre-test and its calculated variance, the number of samples required for the study was calculated as 377 people using the Cochran formula, and to eliminate the effect of missing responses, the number of samples was increased to 400. Sampling was carried out by randomly selecting samples according to the population of each of the 10 municipal areas in Tabriz city. The research tool was the questionnaire made by the researcher. The questions were designed, based on the theoretical framework of the

research. The independent variables examined are: distrust of the opposite sex, having financial independence, the expected high income of the spouse, education, and type of job of women. All statistical analyses were performed using SPSS software and according to the level of measurement of the research variables.

Findings

The findings show, there is a direct, positive, and significant effect between the dependent and independent variables. Mistrust of the opposite sex with a correlation coefficient of 0.529, financial independence with a correlation coefficient of 0.309, and the expected income of the spouse with a correlation coefficient of 0.143 are related to the dependent variable. The analysis of the mean difference of the dependent variable in terms of multi-state nominal independent variables was carried out using the analysis of variance test or F test.

According to the results, the average of the dependent variable according to the respondent's education, has a significant difference. To determine which groups are significant, the Scheffe post hoc test was used, and the findings show that the difference in the average tendency to be single for people with a reading and writing education is greater than for people with a higher education level. The results also show that the average score of the dependent variable for people with a high school diploma is greater than the mean for people with master's and doctoral degrees. Also, findings show that there isn't a significant difference in the score of the dependent variable according to the respondent's occupation.

Conclusion

In general, it can be said that although it is often stated that education and having a job are the most important factors affecting the tendency to be single, the findings of the present study show that distrust of the opposite sex and the desire to have financial independence are the most important factors related to the tendency to be single in the studied society.

According to the findings of the study, it seems that the most important action that needs to be taken to reduce the tendency to be single is to take measures that increase social trust and, in turn, increase trust between the two sexes. It also seems that taking measures to increase honesty, truthfulness, and friendly relations between people can help in this regard.

It also seems that facilitating job opportunities for women, which helps them become financially independent, can increase their motivation to get married if it happens faster because after achieving financial independence, women's priorities regarding the tendency to get married to achieve a higher social status are strengthened.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All participants fill out the informed consent.

Funding

The authors have paid all financial resources and costs for research and publication of the article and no financial support has been received.

Authors' contributions

The article is an excerpt from a Ph.D. thesis. The first author is the dissertation supervisor and the responsible author; the second author is the advisor, and the third author is the Ph.D. candidate.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

عوامل اجتماعی مرتبط با گرایش به تجرد قطعی دختران در شهر تبریز

فتانه حاجیلو^{۱*}، کمال کوهی^۲، فریده علیپور آبدار^۳

۱. استادیار جامعه شناسی گروه علوم اجتماعی دانشکده حقوق و علوم اجتماعی دانشگاه تبریز و عضو گروه پژوهشی مطالعات زنان و خانواده موسسه تحقیقات

اجتماعی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۲. دانشیار جامعه شناسی گروه علوم اجتماعی دانشکده حقوق و علوم اجتماعی و عضو قطب سلامت دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۳. دانشجوی دکتری جامعه شناسی اقتصادی و توسعه پردیس ارس دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

چکیده

مقدمه: افزایش گرایش به تجرد قطعی از جمله چالش‌های مرتبط با تشکیل خانواده است. این پدیده و پیامدهای آن ساختارهای اجتماعی را از چند جنبه تحت تاثیر قرار می‌دهد. این مقاله با هدف بررسی برخی عوامل اجتماعی مرتبط با گرایش به تجرد قطعی دختران این موضوع را در شهر تبریز را تحلیل و بررسی می‌کند.

روش شناسی: پژوهش از نوع پژوهش‌های کاربردی است و به صورت پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش دختران ازدواج نکرده در سنین ۱۸-۴۹ ساله ساکن در تبریز هستند و ۴۰۰ نفر به عنوان نمونه با روش نمونه گیری تصادفی از بین نمونه های در دسترس انتخاب شد. ابزار پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته است که با توجه به چارچوب نظری پژوهش، متغیرهای مستقل مورد بررسی آن: بی اعتمادی به جنس مخالف، داشتن استقلال مالی، انتظار درآمد بالای همسر، تحصیلات و نوع شغل زنان است. کلیه تجزیه و تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم افزار SPSS و با توجه به سطح سنجش متغیرهای پژوهش انجام گرفته است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد بین متغیر گرایش به تجرد قطعی با متغیرهای مستقل اثری مستقیم، مثبت و معنادار وجود دارد. بی اعتمادی به جنس مخالف با ضریب همبستگی ۰/۵۲۹، داشتن استقلال مالی با ضریب همبستگی ۰/۳۰۹ و انتظار درآمد بالای همسر با ضریب همبستگی ۰/۱۴۳ با متغیر وابسته رابطه دارند. همچنین، بر اساس نتایج میانگین متغیر گرایش به تجرد قطعی برحسب تحصیلات پاسخگو متفاوت است، اما در میانگین گرایش به تجرد قطعی برحسب شغل پاسخگو تفاوتی معنی‌دار مشاهده نمی‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری: اگرچه غالباً بیان می‌شود تحصیلات و داشتن شغل مهم‌ترین علل موثر در گرایش به تجرد قطعی است، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد بی اعتمادی به جنس مخالف و تمایل به داشتن استقلال مالی، همچنین، انتظارات زنان از درآمد همسرشان مهم‌ترین عوامل مرتبط با گرایش به تجرد در جامعه مورد بررسی است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۵

تاریخ داوری: ۱۴۰۴/۰۳/۱۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۳۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.71801/jzv.2025.1198504

واژه‌های کلیدی:

تحصیلات دختران، تجرد قطعی، بی اعتمادی، استقلال مالی، سن ازدواج، انتظارات زنان

* نویسنده مسئول: فتانه حاجیلو

نشانی: استادیار جامعه شناسی گروه علوم اجتماعی دانشکده حقوق و علوم اجتماعی و خانواده موسسه تحقیقات اجتماعی

دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

تلفن: ۰۹۱۴۴۱۵۷۴۲۳

پست الکترونیکی: fhajilou@tabrizu.ac.ir

مقدمه

ازدواج از وقایع مهم حیات انسانی و یکی از مهم‌ترین رخداد‌های دوران زندگی بشر بشمار می‌آید. از نظر جامعه‌شناسان ازدواج یک قرار داد اجتماعی و ضامن بقای نسل انسانی است و آرامش و امنیت در یک جامعه، نتیجه ازدواج سالم و محیط آرامبخش خانواده است (۳۳).

کارلسون^۱ بیان می‌کند ازدواج فرآیندی حاصل کنش متقابل بین دو فرد، یک مرد و یک زن است که برخی شرایط قانونی را تحقق بخشیده و مراسمی برای برگزاری زناشویی خود به پا کرده‌اند و به طور کلی عمل آنان مورد پذیرش قانون قرار گرفته و بدان ازدواج اطلاق شده است. کلود لوی استروس^۲ معتقد است که ازدواج برخوردی دراماتیک بین فرهنگ و طبیعت یا میان قواعد اجتماعی و کنش جنسی است (۱۵). در چهاردهه گذشته، تحولاتی در روند جهانی ازدواج بیش‌تر به چشم می‌خورد که نشان دهنده افزایش سن ازدواج، افرادی که ازدواج خود را به تعویق انداخته‌اند و افزایش افراد بازمانده از ازدواج است (۱۴). در وضعیتی که احتمال یا شانس ازدواج، پس از سن خاصی، برای افراد وجود نداشته باشد از آن به عنوان تجرد قطعی یاد می‌شود. پدیده افزایش سن ازدواج نه فقط در ایران بلکه حتی در کشورهای توسعه یافته و فراصنعتی مانند ایالات متحده آمریکا نیز مشاهده می‌شود (۱۷).

با ورود مدرنیته و تغییر در ساختارهای اقتصادی- اجتماعی، تغییر در نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی رخ می‌دهد. در ادامه تغییرات در نهادها و ارزش‌های اجتماعی، معیارهای جدید برای ازدواج و انتخاب همسر رواج می‌یابد (۲۸).

تجرد زنان واقعیتی تدریجی، اما رو به رشد در بسیاری از اجتماعات طبقه متوسط شهری در جوامع معاصر است (۱). تغییرات اجتماعی ناشی از فرایند صنعتی شدن، مدرن شدن، رشد میزان شهرنشینی و جهانی شدن، تغییرات عمده‌ای در ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع ایجاد کرده که یکی از اثرات قابل ملاحظه آن، هم در خصوص افراد و هم در عرصه اجتماعی تغییر در نگرش، تمایل و اقدام به ازدواج است.

افزایش میزان تجرد برای پویایی جوامع مخاطره‌ای مهم بشمار می‌رود زیرا تشکیل خانواده‌های نوین را دچار چالش می‌کند و این موضوع بر سن باروری، هرم و ساختار جمعیتی تاثیر می‌گذارد. هم‌چنین، کاهش تمایل به ازدواج و گرایش به تجرد، مسائل و آسیب‌های اجتماعی و روان‌شناختی به همراه می‌آورد که در تمام اقشار، چه در خانواده‌های شهری و چه روستایی، خانواده‌های سنتی و یا مدرن، مرفه یا کم‌درآمد قابل رویت است.

بر اساس نتایج سرشماری نفوس و مسکن در ایران، میانگین سن در نخستین ازدواج زنان از ۱۸/۴ سال در سال ۱۳۴۵ به ۲۳/۶ سال در سال ۱۳۹۰ افزایش یافته، این رقم حتی در سال‌های بعد نیز روند صعودی داشته و در سال ۱۳۹۵، عدد ۲۵ را به عنوان میانگین سن نخستین ازدواج بیان شده است. با توجه به داده‌های سرشماری همان سال، نرخ تجرد قطعی برای مردان ایرانی ۱۱/۳ و زنان ۷/۸ درصد بوده که نسبت به سال‌های قبل از خود روند افزایشی را نشان داده است (۲). نتایج بررسی و تحلیل گذار تجرد زنان و مردان در ایران طی سالهای ۱۳۹۰ تأثیر پارامترهای نوسازی بر سن ازدواج را نشان می‌دهد. برای اساس نسل‌های جدید بیش‌تر در معرض مؤلفه‌های نوسازی از قبیل شهرنشینی، تحصیلات و اشتغال قرار دارند (۲۷). در بین استان‌های کشور، پراکندگی قابل‌توجهی از حیث تجرد قطعی وجود دارد، در آذربایجان شرقی این رقم ۲/۱ برای زنان است (۳۴). تبریز مرکز آذربایجان شرقی با جمعیت قریب به ۲ میلیون نفر حدود ۴۳ درصد از جمعیت استان را دارد. این شهر به واسطه وجود صنایع کوچک و بزرگ فراوان، مراکز متعدد آموزش عالی، مراکز بهداشتی و درمان کانون جذب گروه‌های گوناگون اجتماعی در شمالغرب کشور است. این امر سبب شده در مناطق گوناگون شهر تبریز گروه‌های اجتماعی متفاوتی از نظر ویژگی‌های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی زندگی کنند و آن را به بستری مناسب برای بررسی مسائل اجتماعی بدل کرده است. این پژوهش نتایج مرتبط با بررسی برخی از عوامل اجتماعی مرتبط با گرایش به تجرد قطعی زنان در شهر تبریز را که مترتب از فرایند نوسازی و شهرنشینی بشمار می‌رود بررسی کرده است.

تجرد قطعی اگر چه برای زنان و مردان به یکسان امکان وقوع دارد، اما تجرد قطعی برای دختران دغدغه‌ای جدی‌تر و بحرانی‌تر و با آسیب‌های اجتماعی و روان‌شناختی بیش‌تری همراه است (۳۱). به نظر می‌رسد افزایش سن ازدواج و افزایش گرایش به تجرد ساختارهای اجتماعی در ایران را از چند جنبه دچار اختلال خواهد کرد. در نخستین مرحله آنچه رخ خواهد داد آن است که شیوه زندگی به سمت فردی شدن و ایجاد خانه‌ها و خانواده‌های تک‌نفره پیش خواهد رفت و خود به خود با افزایش خانواده‌های یک‌نفره، امکان مشارکت در مراقبت کم‌تر خواهد شد، از این رو، نیاز به خدمات اجتماعی در این زمینه افزایش خواهد یافت چون افراد هنگام بیماری و سالمندی، نیازهایی دارند که در فرهنگ ایرانی تاکنون از سوی خانواده تامین می‌شد اما خانواده‌های تک‌نفره به چنین مراقبت‌هایی دسترسی نخواهند داشت. «این دسته از افراد جامعه، از خدمات عاطفی و رایگان بستگان محروم شده، با مشکلاتی نظیر نارضایتی از زندگی و

2. Claude Levi-Strauss

1. Carlson

در نظریه همگرایی خانواده ویلیام گود^۳، ایده "انقلاب جهانی در الگوهای خانواده" مطرح می‌شود. گود معتقد است فرایند نوسازی با ترجیح خانواده هسته‌ای به خانواده گسترده، فرد محوری در مقابل خانواده محوری، هم‌چنین، بهبود موقعیت زنان، گسترش تحصیلات عمومی، شهرنشینی و ازدواج‌هایی با انتخاب آزاد، امکان‌هایی را برای تغییر الگوی ازدواج و خانواده فراهم آورده است. بنابراین، با توجه به نظریه گود و در اثر تحولات ساختاری در جوامع، گرایش به ازدواج‌هایی با سبک و سیاق مدرن و با ویژگی‌هایی چون تشکیل خانواده هسته‌ای، فردگرایی، آزادی در انتخاب همسر، ازدواج در سنین بالا، باروری پایین و برابری جنسیتی، در جوامع کمتر توسعه یافته نیز در حال افزایش است. «در مطالعات متعددی که در زمینه زمانبندی ازدواج انجام گرفته، براین مفاهیم از جمله وضعیت اشتغال، سطح تحصیلات، وضعیت اقتصادی اجتماعی، گسترش وسایل ارتباط جمعی و شهرنشینی تأکید شده، در این بررسی‌ها، تأثیر اشتغال بر تأخیر ازدواج تأیید شده است» (۵).

بر اساس دیدگاه هزینه و فایده بکر^۴، در دنیای امروزی همه امور به خاطر تحلیل‌های اقتصادی ماهیت شی زندگی و مبادله‌ای پیدا کرده و کنش‌گران در این مبادله، با تحلیل هزینه - فایده، سعی دارند با کمینه‌سازی هزینه‌ها، حداکثر فایده را از امر مورد مبادله ببرند. به تعبیر بکر، افراد زمانی تن به ازدواج می‌دهند که منافع محاسبه شده (صرفه‌های مقیاس و تخصصی شدن نیروی کار) ازدواج از هزینه‌های محاسبه شده (هزینه‌های مالی و کسب حداقل استانداردهای زندگی) آن بیش‌تر باشد. بنابراین، دخترانی که دچار تأخیر ازدواج می‌شوند، کسانی هستند که معتقدند هزینه‌های ازدواج بیش از فایده‌های آن است (۲۶). بر اساس این نظریه، زمانی که افراد احساس کنند ازدواج باعث افزایش رضایت شخصی آنها می‌شود ازدواج می‌کنند. این رضایت عموماً در گرو بهبود وضع مالی و اجتماعی فرد است. این نظریه یکی از نظریه‌هایی است که در کنار نظریه‌های مشابه دیگر، یک نظریه کلان با عنوان نظریه گزینش عقلانی را می‌سازد که با استفاده از مدل‌های خرد در علم اقتصاد به تفصیل بررسی شده است. «نظریه جذابیت اقتصادی - اجتماعی ازدواج، مربوط به میزان جذابیت ازدواج برای افراد به این نکته تأکید دارد که افراد در انتخاب همسر شریکی انتخاب می‌کنند که با در نظر گرفتن عوامل مرتبط با مالیات، شغل، تحصیلات، وضعیت اجتماعی و سایر عوامل مشابه بهترین انتخاب باشد» (۲۰). یافته‌های پژوهش تاج‌بخش و نصیری (۱۴۰۰) نیز که با نگاهی انتقادی به وضعیت اقتصادی جامعه ایرانی پرداخته نشان می‌دهد یکی از اصلی‌ترین

جامعه مواجه خواهند شد» (۲۰). هم‌چنین، با افزایش تجرد در جامعه «امنیت خانواده‌ها به مخاطره افتاده و نیز این روند می‌تواند آسیب‌های دیگری را نیز به همراه داشته باشد» (۱۱).

براساس نظریه آنومی امیل دورکیم^۱، بوجود آمدن یک مسأله اجتماعی مثل تأخیر در ازدواج جوانان، ناشی از تضعیف هنجارهای اجتماعی پیشین و تغییر آنهاست. وقتی تغییرات ساختاری ناشی از پیشرفت و پسرقت سریع اقتصاد، یک ساخت هنجارمند را به هم بریزد، امیال از قید هنجارها آزاد شوند، منابع اقتصادی و اجتماعی برای پاسخ به خواسته‌ها محدود باشد و رقابت برای رسیدن به اهداف دست نیافتنی افزایش یابد، فرد که نمی‌تواند به هر خواسته دست یابد، کوشش‌هایش را افزایش می‌دهد، ولی نتیجه‌ای کمتر حاصل می‌شود. این وضعیت زمینه‌گرایش به انحراف در جامعه را فراهم می‌کند (۳۲). به نظر دورکیم در بررسی علت‌های اجتماعی باید به چگونگی بوجود آمدن ساختار معین توجه کرد و در بررسی کارکردهای اجتماعی باید توجه کرد که یک ساختار معین چه نیازی را برای یک نظام گسترده‌تر برآورده است. هرچند از دیرباز در جوامع گوناگون تنوع ارزش‌ها و هنجارها وجود داشته، اما ویژگی جوامع جدید آن است که وجود تنوع در آنها واحد است و تمایزپذیری جای خود را به خصیصه همانندی در جامعه نوین می‌دهد (۱۹).

در نظریه خانواده هسته‌ای پارسونز^۲، جایگاه شغلی افراد دارای اهمیت بسیار است. شغل در جوامع جدید یک رکن اصلی پایگاه اجتماعی افراد است و پایگاه شغلی یک فرد عموماً ناشی از فرایند طولانی سرمایه‌گذاری و حضور مستمر و بلند مدت در نظام آموزشی است. از نظر پارسونز، در جامعه کنونی ما زمانی فردی می‌تواند شاغل باشد که دارای تحصیلات عالی باشد. داشتن تحصیلات عالی، خود نیازمند حضور فعال در طی سالهای طولانی در نهادهای مربوط است که این امر فی‌نفسه، موجب بالا رفتن سن ازدواج افراد می‌شود (۲۱). به باور پارسونز روند نوسازی که از راه تغییر در نظام اجتماعی باعث تغییر شکل خانواده از گسترده به هسته‌ای در همه جوامع اعم از پیشرفته و درحال توسعه شده (۲۲)، سبب شده زنان نقش بیش‌تری در فعالیت‌های، خارج از منزل بیابند، در نتیجه چنانکه انتظار می‌رود الگوی عمومی سن ازدواج تغییر کرده است (۱۷).

در جوامع معاصر، برخورداری فرد از تحصیلات مناسب، شغل، درآمد و مسکن مناسب، لازمه ازدواج است، اما نتیجه طبیعی این فرآیند، افزایش چشمگیر سن ازدواج و حتی کاهش تمایل به ازدواج است (۲۸).

3. William Goode

4. Becker

1. Emile Durkheim

2. Parsons

که این مفاهیم نیز متغیرهایی مثل نداشتن شغل، ادامه تحصیلات، بی‌اعتمادی و غیره به عنوان بازدارنده‌های ازدواج اشاره کرده‌اند.

کیان‌پور و همکارانش (۱۴۰۲) (۲۰)، برای (۱۴۰۱) (۷)، طالب پور (۱۴۰۱) (۳۲) بالا بودن سطح انتظارات از همسر آینده و چابکی، (۱۳۹۶) (۹) مهم‌ترین عامل مرتبط با گرایش به تجرد را "نگاه آرمانگرایانه دختران به ازدواج، تغییر نگاه نسبت به جایگاه دختران در خانواده" و فخرایی و پورتقی (۱۳۹۴) (۱۲)، سروش و ترکاشوند (۱۴۰۰) (۲۹) آن را "مشکل پسندی جوانان" نامیده‌اند. پژوهشگران دیگر از جمله طیبی‌نیا، (۱۳۹۳) (۳۷)، میرسندسی و محمدی (۱۳۸۹) (۲۱)، بحیرایی و حضرتی، (۱۳۹۰) (۸)، و Ntoimo Lorretta Favour Chizomam. (2014) (۲۴)، Azmawati & eatl (2015) (۴) و صباچچی و همکاران، (۱۳۹۶) (۳۰)، طالب پور و بیرانوند (۱۴۰۱) (۳۲) به رابطه عوامل اقتصادی با گرایش به تجرد تاکید داشته و عللی شامل: درآمد ناکافی، شغل نامناسب مردان، بی‌ثباتی شغلی، افزایش اشتغال و استقلال اقتصادی دختران و افزایش هزینه‌های ازدواج را به عنوان علت‌های مرتبط با موضوع مطرح کرده‌اند. بی‌اعتمادی به جنس مخالف، به عنوان عوامل مهم تأخیر در ازدواج اشاره کرده‌اند.

گیدنز معتقد است که یکی از مهم‌ترین آفت‌های اجتماعی که هر جامعه‌ای را با مشکل جدی مواجه می‌سازد، فقدان اعتماد میان اعضای جامعه یا به اصطلاح بی‌اعتمادی است. گسترش بی‌اعتمادی و دو رویی در روابط اجتماعی و گسترش انواع انحرافات اخلاقی در سطح جامعه به نهاد خانواده و مناسبات انسانی نیز تسری یافته و اساساً کیفیت ارتباط با دیگران را دچار شک و تزلزل کرده است. (۱۳)

پارسونز، بر خلاف جوامع گذشته که خانواده در آن گسترده بود، به موضوع فرآیند هسته‌ای شدن خانواده در جوامع جدید پرداخته، جایگاه شغلی افراد را براساس متغیرهای الگویی خویش دارای اهمیت بسیار می‌داند. "شغل" در جوامع جدید یک رکن اصلی پایگاه اجتماعی و اقتصادی افراد است. پایگاه شغلی یک فرد عموماً ناشی از فرآیند طولانی سرمایه‌گذاری و حضور مستمر و بلندمدت در نظام آموزشی است. از نظر پارسونز، در جامعه کنونی ما زمانی فرد می‌تواند شاغل باشد که دارای تحصیلات عالیه باشد. داشتن تحصیلات عالی، خود نیازمند حضور فعال در طی سالهای طولانی در نهادهای مربوط است که این امر فی‌نفسه، موجب بالا رفتن سن ازدواج افراد می‌شود (۳۶). مک دونالد بر این باور است که جوانان به موقعیتهای مخاطره آمیز حساسیتی بیش‌تر دارند. جهانی‌شدن و افزایش سطح تحصیلات به

عوامل بالا رفتن سن ازدواج در میان جوانان ناسازگاری نیازها با شرایط محیط و ضعف در مدیریت اقتصادی جامعه است؛ به گونه‌ای که افزایش مشکلات اقتصادی، تورم، رکود، کاهش تولید، بیکاری، مصرف‌گرایی و افزایش سطح انتظارات، آثار منفی بر سن ازدواج جوانان برجای گذاشته و موانع و مشکلات اقتصادی را بر سر راه ازدواج جوانان بوجود آورده است (۳۶).

به باور پارسونز نیز روند نوسازی از راه تغییرات در نظام اجتماعی باعث تغییر شکل خانواده در همه جوامع اعم از پیشرفته و درحال توسعه می‌شود (۲۰). در این وضعیت زنان نقشی بیش‌تر در فعالیت‌های، خارج از منزل می‌یابند. در نتیجه، انتظار می‌رود الگوی عمومی سن ازدواج تغییر کند.

نظریه گذار جمعیتی به تغییراتی اشاره دارد که در زمینه ازدواج و باروری رخ می‌دهد، با تغییر به سمت اقتصادی صنعتی، تغییراتی مهم در جوامع اتفاق می‌افتد که کاهش میزان ازدواج یکی از این تغییرات است. در این جوامع عواملی مانند تحصیلات بیش‌تر، استقلال مالی، فرصت‌های شغلی بیش‌تر، تغییر در اولویتهای زندگی به تغییر در نگرش‌ها نسبت به ازدواج منجر می‌شود. پاسخی که افراد به فشارهای جمعیتی می‌دهند مورد توجه دیویس^۱ است. او به دو نوع پاسخ اشاره می‌کند: در مرحله نخست سعی می‌کنند منابع را افزایش دهند که با کار بیش‌تر و متوالی‌تر و افزایش تعداد شغل امکان‌پذیر است. در مرحله دوم اگر شانس برای پیشرفت اقتصادی و اجتماعی جوامع وجود داشته باشد مردم سعی به حفظ مزایای این فرصت‌ها کرده و از خانواده‌های بزرگ اجتناب می‌کنند و بعد خانوارها کوچک شده و مردم سعی در انجام اموری می‌نمایند که باروری خود را کاهش دهند که از جمله این امور ازدواج در سنین بالاست. دیویس ادامه می‌دهد که انگیزه اصلی کاهش بعد خانواده و مولید ترس از فقر نیست بلکه جستجو برای خوشبختی بیش‌تر است نظریه دیویس از این رو، مهم است که ارتباط میان زندگی روزمره افراد و تغییرات جمعیتی را بیان می‌کند (۲۵).

بررسی نتایج پژوهش‌های پیشین انجام شده نشان می‌دهد عوامل گوناگونی در چند دسته شامل عوامل اقتصادی، اجتماعی و روان‌شناختی متناسب با وضعیت اجتماعی و فرهنگی جامعه برای بررسی علل گرایش به تجرد شناخته شده‌اند. بنی جمالی و صادقی فسایی (۱۳۹۹) (۶) در مقاله‌ای مستخرج از نتایج یک پژوهش کیفی با عنوان جستجوی موانع ازدواج و معنایی آن در ذهنیت جوانان، به عوامل گذار به بزرگسالی، ناتوانی خانواده، ساعت شلوغ زندگی، ترس از ناکامی در پیشرفت، نگرانی از محدود شدن آزادی، هراس از انتخاب نشدن، ترس از سخت شدن ازدواج ترس از ناکامی در پیشرفت، نگرانی از محدود شدن آزادی

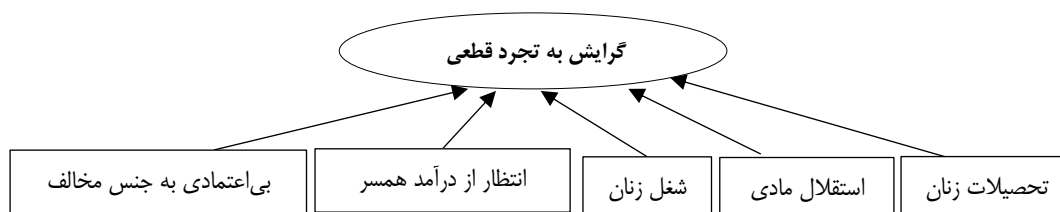
¹. Davis

موقعیتی پیش نیاید پدیده‌های به نام بالا رفتن سن ازدواج در جامعه پدیدار می‌شود (۲۳).

دیویس اشاره می‌کند پاسخی که افراد به فشارهای جمعیتی می‌دهند دو نوع است: پاسخ نخست: در مرحله نخست سعی می‌کنند منابع را افزایش دهند که با کار بیش‌تر و متوالی‌تر و افزایش تعداد شغل امکان‌پذیر است پاسخ دوم: در مرحله دوم اگر شانس برای پیشرفت اقتصادی و اجتماعی جوامع وجود داشته باشد مردم سعی به حفظ مزایای این فرصت‌ها کرده و از خانواده‌های بزرگ اجتناب می‌کنند و بعد خانوارها کوچک شده و مردم سعی در انجام اموری می‌کنند که باروری خود را کاهش دهند که از جمله این امور ازدواج در سنین بالاست (۲۵).

در جمع‌بندی ادبیات موضوع باید گفت: دیدگاه‌های گوناگون و متعدد، علل متفاوتی برای وقوع پدیده تجرد را نشان می‌دهد، می‌توان دریافت که تصمیم‌گیری برای ازدواج تحت تأثیر عوامل گوناگون فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی قرار دارد. پیشینه تجربی موجود در موضوع پژوهش نیز گویای آن است برخی عوامل مربوط به ویژگی‌های فرهنگی، برخی عوامل مرتبط با ویژگی‌های اقتصادی و برخی اجتماعی در بروز پدیده تجرد تأثیر گذارند که از بین آنها مواردی به صورت عوامل مشترک در اغلب جوامع قابل مشاهده است. از یک سو اغلب این پژوهش‌ها و نظریات درباب وقوع پدیده تجرد قطعی است و کم‌تر به موضوع تجردگرایی پرداخته اند، از سوی دیگر بدیهی است که مفهوم تجرد و گرایش به آن برای سنین پایین مثلاً یک فرد ۱۸ سال متفاوت با افراد در سنین بالاتر است، از این رو این پژوهش به دنبال بررسی علل گرایش به تجرد قطعی برآمده است. با توجه به هدف پژوهش و نظر به این که نسل‌های جدید بیش‌تر در معرض مسائل و چالش‌های زندگی مدرن نظیر استقلال‌طلبی، تحصیلات و اشتغال قرار دارند، این پژوهش نتایج حاصل از بررسی متغیرهای تحصیلات، استقلال مادی، شغل زنان، بی‌اعتمادی به جنس مخالف، انتظار از درآمد مردان، را براساس ادبیات نظری مطرح شده مورد بررسی قرار می‌دهد. براین اساس مدل مفهومی آن به شرح زیر است:

افزایش سطح انتظارات اقتصادی جوانان منجر شده است. اگرچه ممکن است ازدواج برای جوانان منافی را به همراه داشته باشد، در شرایط بیکاری و ناامنی اقتصادی ریسک را افزایش می‌دهد. در این شرایط، جوانان ترجیح می‌دهند که زمان بیش‌تری را به تحصیل بپردازند و امنیت شغلی خود را افزایش دهند، این مسئله هم از جانب مردان و هم از جانب زنان دیده می‌شود و تأخیر در سن ازدواج آنان را در پی دارد (۵). اینگلهارت (۲۰۰۳) (۱۹) در مدل جستجوی همسر مناسب معتقد است زمان‌بندی ازدواج بستگی به این دارد که افراد چه موقع بتوانند همسر مناسبی را برای خود پیدا کنند. در واقع، افراد زمانی که بتوانند همسر مناسبی برای خود پیدا کنند، ازدواج می‌کنند. البته بر اساس این مدل نظری، ازدواج، تحت تأثیر سطح توسعه اقتصادی و متغیرهای آن، هنجارها و ایده آل‌های مربوط به و یافتن همسر مناسب و در نتیجه زمان‌بندی ازدواج فرق می‌کند. عواملی مانند صنعتی شدن و شهرنشینی، فرصت‌های اقتصادی تازه‌ای را فراهم می‌کنند که بعضاً جذابیت‌های آن به مراتب بیش از ازدواج است. به طور خاص، ورود زنان به بازار کار و برعهده گرفتن نقش‌های اقتصادی مشابه مردان، پویایی این فرآیند همسریابی را دست‌خوش تغییر می‌کند. براین اساس، فرآیند نوسازی و مدرنیزاسیون، می‌تواند سطح توقعات افراد در خصوص استانداردهای زندگی پس از ازدواج را بالا برده و فرآیند جستجوی یک همسر مناسب که بتواند این سطح از انتظارات را برآورده سازد، طولانی و ازدواج را به تأخیر اندازد (۱۷). انگلند، فارکاس و اوپنهایم در نظریه مشهور خود به نام سرمایه انسانی (جامعه شناختی)، به فرموله بندی تأثیر تحصیلات بر دیررسی و دیرکرد پذیرش ازدواج از سوی دختران پرداختند. آنها در این نظریه، ادعان داشته اند که با ظهور پیامدهای مدرنیته مانند گسترش صنعتی شدن و شهرنشینی و بویژه تحصیلات دختران، باید شاهد افزایش سن ازدواج دختران در کشورهایی باشیم که این قبیل شاخص‌ها را تجربه می‌کنند. به زعم این افراد، عامل اصلی بالارفتن سن ازدواج دختران، سرمایه انسانی و به معنی واقعی کلمه، تحصیلات است. از دیدگاه معقولانه هکتر، افراد زمانی اقدام به ازدواج خواهند کرد که سودی در آن نهفته باشد یعنی بتوانند از راه ازدواج پایگاه و منزلت اجتماعی خود را حفظ و یا ترقی دهند و زمانی که چنین

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

پرسش‌نامه پژوهشگر، با حضور در مناطق گوناگون شهر از بین گروه‌های گوناگون اجتماعی زنان، نمونه‌هایی را به طور تصادفی انتخاب کرده و اطلاعات مورد نیاز خود را گردآوری کرده است. با توجه به نتایج پیش‌آزمون انجام شده برای بررسی روایی و پایایی پرسش‌نامه و براساس واریانس محاسبه شده آن، تعداد نمونه مورد نیاز برای پژوهش از راه فرمول کوکران ۳۷۷ نفر محاسبه شده و برای ازیمن بردن تاثیر پاسخ‌های گم‌شده تعداد نمونه به ۴۰۰ نفر افزایش یافته است. نمونه‌گیری با انتخاب تصادفی نمونه‌ها به نسبت جمعیت هریک از مناطق ۱۰ گانه شهرداری در شهر تبریز انجام شده است. با توجه به چارچوب نظری پژوهش، متغیرهای مستقل مورد بررسی شامل: بی‌اعتمادی به جنس مخالف، داشتن استقلال مالی، انتظار درآمد بالای همسر، تحصیلات و نوع شغل زنان است.

روایی پرسش‌نامه ابتدا به صورت صوری و با بررسی پرسش‌نامه توسط متخصصان جامعه‌شناسی تعیین شده است. سپس اعتبار سازه‌ای پرسش‌نامه براساس نتایج یک پیش‌آزمون با یک نمونه ۵۰ نفری بررسی شده و اعتبار آن با استفاده از تحلیل عاملی براساس تجزیه به مولفه‌های سازنده و محاسبه KMO، بررسی شده است. میزان آلفای کرونباخ محاسبه شده برای بررسی پایایی پرسش‌نامه برای متغیر وابسته پژوهش نیز مقدار ۰/۷۶۵ است که حاکی از مناسب بودن سوالات برای سنجش متغیر گرایش به تجرد قطعی در این پژوهش است. نتایج محاسبات برای متغیرهای مورد بررسی در جدول ۱ نشان می‌دهد، سازه‌های بکار رفته برای بررسی متغیرها مناسب می‌باشند.

و فرضیه‌های پژوهش عبارتند از:

- گرایش به تجرد قطعی دختران برحسب سطح تحصیلات آنها متفاوت است.
- بین استقلال مالی دختران و گرایش به تجرد قطعی رابطه وجود دارد.
- گرایش به تجرد قطعی دختران برحسب وضعیت شغلی آنها متفاوت است.
- بین انتظار درآمد بالای همسر با گرایش به تجرد قطعی رابطه وجود دارد.
- بین بی‌اعتمادی به جنس مخالف با گرایش به تجرد قطعی دختران رابطه وجود دارد.

روش پژوهش و ابزار پژوهش

این پژوهش از نظر هدف یک پژوهش کاربردی و از نظر روش شناسی زمره پژوهش‌های کمی است که به صورت پیمایشی انجام شده و براساس قلمرو زمانی از جمله پژوهش‌های مقطعی است. اطلاعات مورد نیاز پژوهش به روش کتابخانه‌ای و میدانی گردآوری شده است. جامعه آماری پژوهش دختران ازدواج نکرده در سنین ۱۸-۴۹ ساله ساکن در تبریز هستند که در جریان پژوهش در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در این شهر سکونت دارند. ابزار پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته است که سوالات بسته آن با توجه به نتایج پژوهش‌های پیشین طراحی شده است. برای گردآوری اطلاعات روش مصاحبه بکار رفته و برای تکمیل

جدول ۱. مقادیر شاخص تحلیل عاملی و مقدار ضریب آلفای کرونباخ متغیرها

متغیرها	تعداد گویه‌ها	شاخص KMO	شاخص بارتلت	درصد تبیین واریانس	ضریب آلفای کرونباخ
گرایش به تجرد قطعی	۱۲	۰/۸۴۳	۱۴۳۷/۶۸۰	۵۹/۰۹۷	۰/۷۶۵
بی‌اعتمادی به جنس مخالف	۹	۰/۸۸۲	۱۴۵۸/۱۱۲	۶۱/۲۸۸	۰/۸۳۳
داشتن استقلال مالی	۱۰	۰/۸۷۹	۱۹۹۳/۰۲۵	۶۲/۴۴۹	۰/۸۹۰
انتظار درآمد بالای همسر	۹	۰/۸۱۸	۱۰۸۷/۰۸۱	۵۶/۴۰۰	۰/۸۳۶

دوست ندارم با مردی ازدواج کنم که از نظر مالی وابسته به خانواده اش است، شخصی که به من پیشنهاد ازدواج می‌دهد باید شغل و درآمد پایدار داشته باشد، دوست دارم همسر آینده ام شغل پر درآمدی داشته باشد، ترجیح می‌دهم همسر آینده ام خانه و زندگی مستقلی از خانواده اش برای من فراهم کند، ترجیح می‌دهم تفاوت درآمد من و همسرم خیلی زیاد نباشد، اگر میزان درآمد مرد بالا باشد دیگر چشم داشتی به درآمد همسرش ندارد، درآمد بالایی همسر موجب کاهش تنش و افزایش رضایت از زندگی می‌شود، سنجیده شده است.

تمامی تجزیه و تحلیل های آماری با استفاده از نرم افزار SPSS و با توجه به سطح سنجش متغیرهای پژوهش انجام گرفته است. آزمون فرضیه ها با بررسی روابط بین متغیرها و وجود تفاوت در واریانس های متغیرهای مرتبط با متغیر وابسته انجام شده و کلیه آزمون ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد انجام شده است. متغیر گرایش به مجرد قطعی با ۱۲ گویه، بی اعتمادی به جنس مخالف با ۹ گویه، داشتن استقلال مالی با ۱۰ گویه و انتظار درآمد بالایی همسر با ۹ گویه بررسی شده اند.

متغیر سطح تحصیلات پاسخگویان در ۷ سطح و با گزینه های: فاقد سواد خواندن و نوشتن، در سطح خواندن و نوشتن، متوسطه، دیپلم و فوق دیپلم، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترا و تحصیلات حوزوی بررسی شده است. متغیر شغل بر اساس نوع فعالیت پاسخگویان با گزینه های: خانه دار، شغل آزاد، دانشجو، کارمند دولت، کارمند بخش خصوصی، کارگر بخش دولتی، کارگر بخش خصوص، بیکار و بازنشسته بررسی شده است.

یافته های پژوهش

نتایج یافته های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد: کمترین سن پاسخگویان ۱۸ سال و بالاترین سن ۴۹ سال و میانگین سنی نمونه پژوهش ۳۲/۵۸ سال است. بیشترین تحصیلات پاسخگویان مربوط به سطح کارشناسی با ۲۹/۳ درصد و کمترین تحصیلات مربوط به سطح فاقد سواد خواندن و نوشتن با ۱/۳ درصد می‌باشد. در مورد متغیر شغل نیز بیشترین درصد فراوانی مربوط به دانشجو با ۲۹ درصد و کمترین مربوط به افراد بازنشسته با ۰/۳ درصد است. جدول ۲ خلاصه کامل نتایج توصیفی را نشان می‌دهد.

جدول ۲. آماره های توصیفی مربوط به سطح تحصیلات پاسخگویان

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی	شغل پاسخگو	فراوانی	درصد فراوانی
فاقد سواد خواندن و نوشتن	۵	۱/۲	خانه دار	۴۶	۱۱/۵
خواندن و نوشتن	۱۴	۳/۵	شغل آزاد	۵۹	۱۴/۸

گرایش به مجرد قطعی با گویه های: آدم عاقل در این روزگار ازدواج نمی‌کند، آمادگی لازم برای ازدواج را ندارم، از زندگی مجردی لذت می‌برم، ترجیح می‌دهم مجرد بمانم، در زندگی مجردی کم‌تر احساس وظیفه می‌کنم، هرگز از اینکه مجردم احساس پشیمانی نکردم، در زندگی مجردی اغلب دنبال کسی هستم مشکلاتم را برطرف کند، در زندگی مجردیم همیشه نیاز به دیگران را احساس می‌کنم، زندگی متاهلی زیبا و دوست داشتنی نیست، ازدواج مانع رشد و پیشرفت می‌شود، ازدواج تشویش آور و نگران کننده است و ارزش انجام آن را ندارد و اگر فرد ایده ال خود را پیدا کنم ازدواج می‌کنم، بررسی شده است.

برای سنجش بی اعتمادی به جنس مخالف از گویه های: اغلب سخت است که به جنس مخالفم اعتماد کنم، بی اعتمادی مردان به زنان و دختران جوان امکان ازدواج را کم کرده، امروزه روزگاری است که به هیچکس نمی‌توان اعتماد کرد، دلبستگی های همسر به خانواده این روز ها بسیار کم شده، صداقت در زندگی زناشویی امروزه معنا ندارد، در زندگی های امروزه رضایت عاطفی در بین زوجها از بین رفته، زندگی تعهد می‌خواهد و امروزه هیچ تعهدی در طرف مقابل وجود ندارد، مردان خودخواه هستند و همیشه دنبال نقطه ضعف از طرف مقابلشان هستند و مردان سلطه گر و خشن هستند و نمی‌توان به رابطه با آنها اعتماد کرد، استفاده شده است.

داشتن استقلال مالی با گویه های: ترجیح می‌دهم به لحاظ مالی متکی به خودم باشم، سعی دارم در زندگی گلیم خودم را از آب بکشم و کاری به دیگران هم ندارم، هر کس باید تا جایی که ممکن است در زندگی مستقل باشد، در زندگی مجردی شغلی پیشنهاد شغلی که درآمد مستقل داشته باشم بیش تر است، داشتن یک شغل با درآمد مستقل برای رسیدن به خواسته هایم در زندگی لازم است، تا زمانی که از آینده شغلیم مطمئن نشوم ازدواج نمی‌کنم، استقلال مالی برای من امنیت فراهم می‌کند، استقلال مالی مقابله با سختی های زندگی را فراهم می‌کند، استقلال مالی به تصمیم گیری بهتر برای حل مسائل کمک می‌کند، اگر در درآمد مستقل داشته باشم، می‌توانم برای موارد اضطراری در زندگی پس انداز کنم.

انتظار درآمد بالایی همسر نیز با گویه های: ترجیح می‌دهم با مردی ازدواج کنم از لحاظ مالی متکی به خودش باشد، داشتن امکانات اولیه زندگی همسر مثل خانه و ماشین برایم مهم است،

متوسطه	۶۸	۱۷/۰	محصل	۸	۲/۰
دیپلم و فوق دیپلم	۸۰	۲۰/۰	دانشجو	۱۱۶	۲۹/۰
کارشناسی	۱۱۷	۲۹/۳	کارمند دولت	۱۱۰	۲۷/۵
کارشناسی ارشد	۷۶	۱۹/۰	کارمند بخش خصوصی	۲۸	۷/۰
دکتر	۴۰	۱۰/۰	کارگر بخش دولتی	۴	۱/۰
			کارگر بخش خصوصی	۱۹	۴/۸
			بیکار	۹	۲/۳
			بازنشسته	۱	۰/۳

براساس یافته‌ها میانگین گرایش به تجرد قطعی در نمونه‌های مورد بررسی مقدار ۲/۷۵۸ است که با توجه به حداقل نمره ۱ و حداکثر نمره ۵ در طیف سنجش نمرات این متغیر، کمی کمتر از متوسط ممکن برای متغیر مورد بررسی است. برای متغیر بی‌اعتمادی به جنس مخالف مقدار میانگین معادل ۳/۱۸۳ و برای متغیر داشتن استقلال مالی ۴/۱۸۳، همچنین، برای متغیر انتظار درآمد بالای همسر میانگین محاسبه شده مقدار ۴/۰۲۴ را نشان

می‌دهد که در هر سه مورد بیش‌تر از میانگین ممکن درمقیاس اندازه‌گیری هستند. مشروح نتایج محاسبات برای متغیرها در جدول ۳ نشان داده شده است. با توجه به آماره‌های چولگی و کشیدگی و خطای استاندارد مربوط به آنها، توزیع مقادیر مربوط به متغیرها در وضعیت نرمال است.

جدول ۳. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	کمینه	پیشینه	میانگین	انحراف	واریانس	چولگی	کشیدگی
	آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد	خطای استاندارد
گرایش به تجرد قطعی	۱/۰۰	۴/۴۲	۲/۷۵۸	۰/۳۳۵	۰/۶۵۸	۰/۴۳۴	۰/۲۴۸
بی‌اعتمادی به جنس مخالف	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۱۸۳	۰/۴۲۰	۰/۸۱۸	۰/۶۷۰	۰/۲۵۰
داشتن استقلال مالی	۱/۱۰	۵/۰۰	۴/۱۸۳	۰/۳۲۵	۰/۶۳۶	۰/۴۰۵	۰/۲۴۹
انتظار درآمد بالای همسر	۱/۱۰	۵/۰۰	۴/۰۲۴	۰/۲۹۴۷	۰/۵۸۰۵۷	۰/۳۳۷	۰/۲۴۷

نتایج یافته‌های استنباطی پژوهش در جدول‌های ۴ تا ۹ آورده شده و جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش به کار رفته است. چنانکه در جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود ضریب همبستگی پیرسون برای سنجش رابطه بین متغیر گرایش به تجرد قطعی با متغیرهای مستقل استفاده شده و نتایج به دست آمده در سطح اطمینان ۹۵

درصد برای هر یک از سه متغیر مستقل وجود رابطه معنی‌دار با متغیر وابسته را تایید می‌کند. به بیان دیگر، با افزایش هریک از متغیرهای مستقل بی‌اعتمادی به جنس مخالف، داشتن استقلال مالی و انتظار درآمد بالای همسر، گرایش به تجرد قطعی بیش‌تر می‌شود.

جدول ۴. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین گرایش به تجرد قطعی با متغیرهای پیش بین پژوهش

متغیر	ضریب همبستگی	معنی‌داری
بی‌اعتمادی به جنس مخالف	۰/۵۳۹	۰/۰۰۰
استقلال مالی	۰/۳۰۹	۰/۰۰۰
انتظار درآمد بالای همسر	۰/۱۴۳	۰/۰۰۶

بر اساس نتایج بدست آمده در جدول ۴ بیش‌ترین میزان همبستگی مربوط به متغیر بی‌اعتمادی به جنس مخالف است و متغیرهای داشتن استقلال مالی و انتظار درآمد بالای همسر، به

ترتیب در رده‌های بعدی قرار می‌گیرند. بررسی تحلیل تفاوت میانگین متغیر وابسته برحسب متغیرهای مستقل اسمی چندحالتی با استفاده از آزمون تحلیل واریانس یا آزمون F انجام شده است.

می‌دهد مقدار آن معادل $0/002$ و کمتر از مقدار ($P < 0/05$) است که نشان می‌دهد میانگین گرایش به تجرد قطعی برحسب سطح تحصیلات افراد معنی‌داری است.

در این آزمون زمانی که سطح معنی‌داری بدست آمده برای F کمتر از $0/05$ باشد نشانه آن است که بین گروههای مورد آزمون در سطح اطمینان ۹۵ درصد تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بررسی سطح معنی‌داری آزمون F برای مقایسه تفاوت میانگین گرایش به تجرد قطعی برحسب متغیر سطح تحصیلات پاسخگویان، نشان

جدول ۵. نتایج توصیفی مقادیر میانگین متغیر وابسته برحسب سطح تحصیلات

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
فاقد سواد خواندن و نوشتن	۳/۱۰	۰/۶۱۰۶۷	۲/۴۲	۴/۰۰
خواندن و نوشتن	۳/۳۷۰	۰/۷۸۰۱۷	۲/۲۵	۴/۲۵
متوسطه	۲/۸۸۰	۰/۵۹۰۷۵	۱/۸۳	۴/۱۷
دیپلم و فوق دیپلم	۲/۶۹۰	۰/۷۰۲۱۹	۱/۰۰	۴/۱۷
کارشناسی	۲/۷۷۱	۰/۶۴۰۱۵	۱/۳۳	۴/۴۲
کارشناسی ارشد	۲/۶۵۵	۰/۶۲۱۰۶	۱/۲۵	۴/۰۰
دکتر	۲/۵۹۷۰	۰/۶۵۸۵۹	۱/۱۷	۳/۸۳

جدول ۶. نتایج آزمون تفاوت میانگین متغیر وابسته برحسب سطح تحصیلات

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معنی‌داری
تفاوت میان گروهی	۸/۸۸۱	۶	۱/۴۸۰		
تفاوت درون گروهی	۱۵۷/۶۷۳	۳۷۸	۰/۴۱۷	۳/۵۴۹	۰/۰۰۲
مجموع	۱۶۶/۵۵۴	۳۸۴			

خواندن و نوشتن به ترتیب بیش‌تر از افراد با سطح تحصیلات بالاتر شامل متوسطه، دیپلم و فوق دیپلم، تحصیلات کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری است. همچنین، نتایج نشان می‌دهد میانگین گرایش به تجرد قطعی افراد با سطح تحصیلات دیپلم و فوق دیپلم با میانگین افراد با سطح تحصیلات کارشناسی ارشد و دکتری تفاوت وجود دارد.

برای این که مشخص شود معنی‌داری ناشی از تفاوت کدام گروهها است از آزمون تعقیبی شفه استفاده شده چون این آزمون نسبتاً سخت‌گیرانه است و به مقادیر بالای تفاوت میانگین‌ها حساس است. براساس یافته‌های جدول ۷ مشاهده می‌شود تفاوت در میانگین گرایش به تجرد قطعی برای افراد با سطح تحصیلات

جدول ۷. نتایج آزمون تعقیبی شفه برای بررسی تفاوت میانگین سطح تحصیلات

گروه مورد آزمون	گروههای دارای تفاوت	تفاوت میانگین	انحراف استاندارد	سطح معنی‌داری
	فاقد سواد خواندن و نوشتن	۰/۲۶۹ ns	۰/۳۶۴	۰/۴۲۴
	متوسطه	۰/۴۹۲ *	۰/۱۹۰	۰/۰۱۰
خواندن و نوشتن	دیپلم و فوق دیپلم	۰/۶۷۹ *	۰/۱۸۷	۰/۰۰۰
	کارشناسی	۰/۵۹۷ *	۰/۱۸۲	۰/۰۰۱
	کارشناسی ارشد	۰/۷۱۳ *	۰/۱۸۸	۰/۰۰۰
	دکتری	۰/۷۷۲ *	۰/۲۰۱	۰/۰۰۰
	متوسطه	۰/۱۸۷ ns	۰/۱۱۰	۰/۰۹۰
دیپلم و فوق دیپلم	کارشناسی	۰/۱۰۵ ns	۰/۱۰۱	۰/۳۰۱
	کارشناسی ارشد	۰/۲۲۱ *	۰/۱۱۰	۰/۰۴۶
	دکتری	۰/۲۸۰ *	۰/۱۳۱	۰/۰۳۳

* معنی‌دار و ns غیر معنی‌دار در سطح اطمینان ۹۵ درصد.

بیشتر از مقدار ($p < 0.05$) می‌باشد و نشان دهنده آن است که بین گروههای مورد آزمون در سطح اطمینان ۹۵ درصد تفاوتی معنی‌دار وجود ندارد.

جداول ۸ و ۹ نتایج آزمون آنالیز واریانس یا آزمون F برای مقایسه تفاوت میانگین متغیر وابسته گرایش به تجرد قطعی برحسب متغیر نوع شغل پاسخگویان را نشان می‌دهد. براساس نتایج بدست آمده، سطح معنی‌داری آزمون F، معادل ۰/۱۵۹ و

جدول ۸. نتایج توصیفی مقادیر میانگین متغیر وابسته برحسب نوع شغل

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
خانه دار	۲/۸۶۳	۰/۸۸۳	۱/۰۰	۴/۲۵
شغل آزاد	۲/۸۷۴	۰/۶۶۹	۱/۳۳	۴/۱۷
محصل	۲/۵۹۳	۰/۷۱۸	۱/۳۳	۳/۳۳
دانشجو	۲/۷۷۶	۰/۶۰۵	۱/۲۵	۴/۱۷
کارمند دولت	۲/۶۱۷	۰/۵۸۵	۱/۱۷	۴/۱۷
کارمند بخش خصوصی	۲/۶۶۳	۰/۴۷۹	۱/۵۰	۳/۵۸
کارگر بخش دولتی	۲/۶۲۵	۰/۲۲۰	۲/۴۲	۲/۹۲
کارگر بخش خصوصی	۲/۹۱۶	۰/۷۶۲	۱/۳۳	۴/۲۵
بیکار	۳/۱۲۶	۰/۸۸۶	۲/۰۸	۴/۴۲
بازنشسته	۲/۹۱۶	-	۲/۹۲	۲/۹۲

جدول ۹. نتایج آزمون تفاوت میانگین متغیر وابسته برحسب نوع شغل

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	سطح معنی‌داری
تفاوت میان گروهی	۵/۶۵۹	۹	۰/۶۲۹		
تفاوت درون گروهی	۱۶۰/۸۹۵	۳۷۶	۰/۴۲۹	۱/۴۶۶	۰/۱۵۹
مجموع	۱۶۶/۵۵۴	۳۸۴	-		

بحث و نتیجه گیری

با وجود این که تمایل به مجرد ماندن یک مسئله فردی به نظر می‌رسد، اما با توجه به تأثیرات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن، به عنوان یک مسئله مهم اجتماعی باید مورد مذاقه قرار گیرد. تجرد قطعی در بین زنان گاهی خود خواسته است و گاهی برخی از زنان به دلایل ناخواسته در این شرایط قرار می‌گیرند. تجرد قطعی وضعیتی است که شانس و احتمال ازدواج برای افراد وجود ندارد. افرادی که در این وضعیت قرار می‌گیرند دیگر تمایلی به تشکیل خانواده ندارند. اگرچه احتمال وقوع تجرد قطعی برای زنان و مردان یکسان است، اما تجرد قطعی دغدغه‌ای جدی‌تر و بحرانی‌تر برای دختران و همراه با آسیب‌های اجتماعی و روان‌شناختی بیش‌تری است. هدف این مقاله، بررسی برخی عوامل مرتبط با گرایش به تجرد قطعی دختران در شهر تبریز است. نظر به این که معنی و مفهوم یک پدیده واحد نظیر تجرد و گرایش به آن برای افراد در سنین گوناگون متفاوت است، این پژوهش تجرد گرایی را در بین زنان در بازه سنی ۱۸ تا ۴۹ سال بررسی کرده است.

نتایج نشان می‌دهد بین گرایش به تجرد قطعی بین زنان با متغیر بی‌اعتمادی به جنس مخالف بیش‌ترین میزان همبستگی وجود دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های طالب پور و بیرانوند (۳۴)، بنی جمالی و صادقی فسایی (۶) همسو است و می‌توان آن را با نظریه و تئوری مدرنیته گیدنز تبیین کرد.

براین اساس، می‌توان گفت بی‌اعتمادی به جنس مخالف عاملی است که برای گرایش به تجرد قطعی در بین دختران شهر تبریز بیش‌ترین تأثیر را از بین عوامل بررسی شده در این مقاله داشته است.

بر اساس نتایج بدست آمده بین گرایش به تجرد قطعی با متغیر تمایل به داشتن استقلال مالی نیز همبستگی وجود دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های، حسینی (۱۷)، فولادی (۱۱)، طیبی نیا (۳۷)، میرسندی (۲۱)، حسینی و ایزدی (۱۶)، بحیرایی (۸)، Ntoimo Lorretta (۲۴) و Azmawati (۴) همسو است. این نتیجه را می‌توان با نظریه‌های نوسازی و هم‌چنین، با نظریه اینگلهارت، تبیین کرد که در آنها با توجه به تغییر ساختار خانواده‌ها و تغییرات بوجود آمده در ساختار اجتماعی و اقتصادی جوامع جدید

تمایل به داشتن استقلال مالی به عنوان یک مسأله اجتماعی عاملی مهم برای تجردگرایی بشمار می‌رود. همچنین، در تبیین این موضوع می‌توان به تئوری گذر جمعیتی دیویس نیز اشاره کرد که شرح می‌دهد در جوامع مدرن، ایجاد فرصت‌های شغلی بیش‌تر داشتن استقلال مالی را ممکن می‌سازد و باعث می‌شود تغییر در اولویت‌های زندگی به تغییر در نگرشها نسبت به ازدواج منجر شود.

در خصوص تاثیر داشتن شغل بر تاخیر در ازدواج و گرایش به تجرد، نتیجه پژوهش‌های، عالمی نسب (۳)، حسینی (۱۷)، فولادی (۱۱)، طیبی‌نیا (۳۷)، میرسندی (۲۱)، بحیرایی (۸)، Ntoimo Lorretta (۲۴) و Azmawati (۴) تاکید کرده است. تئوری‌های موجود در زمینه تاثیر اشتغال بر ازدواج از جمله نظریه پارسونز که به موضوع فرآیند هسته‌ای شدن خانواده در جوامع نوین پرداخته و جایگاه شغلی افراد را براساس متغیرهای الگویی خویش دارای اهمیت بسیار می‌داند، همچنین، نظریه موقعیتهای مخاطره آمیز مک دونالد که معتقد است جوانان به موقعیتهای مخاطره‌آمیز حساسیتی بیش‌تر دارند و ترجیح می‌دهند زمانی بیش‌تر را صرف افزایش امنیت شغلی خود کنند و این امر باعث دیر کرد ازدواج می‌شود، این پژوهش‌ها و تئوری‌ها اگرچه به رابطه بین ازدواج و داشتن شغل اشاره کرده‌اند، اما درخصوص رابطه نوع شغل با گرایش به تجرد بحث نکرده‌اند. بر اساس یافته‌های این پژوهش گرایش به تجرد برحسب نوع شغل معنی‌دار نیست و به بیان دیگر، با وجود رابطه بین داشتن استقلال مالی با گرایش به تجرد، نوع شغل تاثیری در این امر نداشته است. یکی دیگر از یافته‌های پژوهش نشان داد که بین انتظار داشتن درآمد بالای همسر با گرایش به تجرد قطعی رابطه وجود دارد این نتیجه با نتایج پژوهش‌های پیشین: فخرایی و پورتنقی (۱۰)، طالب پور و بیرانوند (۳۴)، فخرایی (۱۲) و سروش (۲۹) همسو است. این موضوع براساس نظریه هزینه و فایده بکر و نظریه گرینش عقلانی و نظریه اینکلههارت قابل تبیین است. به طوری که می‌توان گفت در جستجوی همسر مناسب، زمانی که افراد احساس کنند ازدواج باعث افزایش رضایت شخصی آنها در دستیابی به منافع اقتصادی می‌شود ازدواج می‌کنند. دیویس نیز در نظریه گذر جمعیتی بیان می‌کند گاه "انگیزه اصلی در تشکیل خانواده و کاهش موالید جستجو برای خوشبختی بیش‌تر است.

یافته‌ها در مورد سطح تحصیلات افراد گویای آن است که هرچه سطح تحصیلات بالاتر رفته گرایش به تجرد قطعی کم‌تر شده است. این نتیجه برخلاف نتایج پژوهش‌ها و یا تئوری‌هایی است که نشان می‌دهد با افزایش تحصیلات تمایل به تجرد بیش‌تر می‌شود، مثل یافته‌های پژوهش‌های فولادی (۱۱)، بنی جمالی و همکاران (۶)، صباغچی و همکاران (۳۰) و مجدالدین

(۲۲) که با نتیجه این پژوهش ناهمسو است. در تبیین های نظری نیز به زعم نظریه سرمایه انسانی که به تاثیر تحصیلات بر دیررسی پذیرش ازدواج از سوی دختران اشاره دارد، تحصیلات عامل اصلی بالارفتن سن ازدواج دختران است (۱۸)، اما به نظر می‌رسد زمانی که به افزایش تحصیلات به عنوان عاملی برای افزایش منزلت اجتماعی توجه شود چنان که در دیدگاه هکتر نیز اشاره شده است، افراد زمانی اقدام به ازدواج خواهند کرد که سودی در آن نهفته باشد و بتوانند از راه ازدواج پایگاه و منزلت اجتماعی خود را حفظ و یا ترقی دهند (۳۵)، این نظریه می‌تواند برای تبیین نتایج به دست آمده مورد استفاده قرار گیرد و براساس آن می‌توان گفت افراد با سطح تحصیلات بالاتر برای حفظ و ارتقا پایگاه اجتماعی خود تمایل بیش‌تری به ازدواج دارند زیرا در فرهنگ جامعه ایرانی، زنان ازدواج کرده از جایگاه اجتماعی متفاوتی نسبت به زنانی که ازدواج نکرده‌اند برخوردار می‌باشند. همچنین که در نظریه بکر و در تبیین منطق اقتصادی در گرایش به ازدواج آمده، ازدواج برای افراد با تحصیلات بیش‌تر، این امکان را فراهم می‌کند که در ازدواج با هم‌تایان خود با هزینه کم‌تر از منافع بیش‌تری برخوردار شوند، ازدواج هزینه‌های برخورداری از زندگی با استانداردهای بالاتر را فراهم می‌کند بنابراین، دختران تحصیل کرده که معتقدند فایده‌های ازدواج بیش‌تر از هزینه‌های آن است به ازدواج راغب‌تر هستند.

روی هم رفته، می‌توان گفت اگرچه غالباً بیان می‌شود تحصیلات و داشتن شغل مهم‌ترین علل موثر در گرایش به تجرد قطعی است، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد بی‌اعتمادی به جنس مخالف و تمایل به داشتن استقلال مالی مهم‌ترین عوامل مرتبط با گرایش به تجرد در جامعه مورد بررسی است.

با توجه به یافته‌های پژوهش به نظر می‌رسد مهم‌ترین اقدامی که در راستای کاهش گرایش به تجرد لازم است انجام شود اتخاذ تدابیری است که به افزایش اعتماد اجتماعی و در سایه آن به افزایش اعتماد بین دو جنس منجر شود. همچنین، به نظر می‌رسد اتخاذ تدابیری برای افزایش صداقت، راستگویی، داشتن روابط دوستانه، بین افراد می‌تواند به این موضوع کمک کند.

همچنین، به نظر می‌رسد تسهیل فرصت‌های شغلی برای زنان که به استقلال مالی آنها کمک می‌کند اگر سریع‌تر رخ دهد می‌تواند انگیزه آنها را برای ازدواج بیش‌تر کند زیرا پس از دست یافتن به استقلال مالی، اولویت‌های زنان در خصوص گرایش به ازدواج برای دست یافتن به پایگاه اجتماعی بالاتر تقویت می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

پیش از اجرای پژوهش از شرکت‌کنندگان رضایت گرفته شد و تمام شرکت‌کنندگان با رضایت خود در پژوهش شرکت داشتند و

حامی مالی

تمام منابع مالی و هزینه پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

مقاله برگرفته از رساله دکتری است. نویسنده اول استاد راهنما و نویسنده مسئول است؛ نویسنده دوم استاد مشاور رساله؛ نویسنده سوم دانشجوی دکتری پژوهشگر رساله می‌باشند.

تعارض منافع

این نوشتار برگرفته از رساله دکتری تحت عنوان بررسی علل گرایش به مجرد قطعی دختران در شهر تبریز است که با راهنمایی اساتید گروه علوم اجتماعی، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه تبریز به انجام رسیده است و با منافع شخصی یا سازمانی منافات ندارد.

References

1. Abbaszadeh M., Nikdel N., (2016). Study the conditions underlying the delay in girls, marriage with a descriptive phenomenological approach. Journal of Women in Culture and Art. Volume 8 - Issue 4, pages 493 -516. [In Persian].
2. Akbari H., Gaffarian Mabhut A., Teymuri M., (2021). A qualitative study of the role of family in delaying marriage among girls on the verge of permanent celibacy, The first national conference on social and cultural issues and challenges of the Iranian Muslim family, University of Birjand, Iran. [In Persian].
3. Alami Nisi M (2016). Age of Marriage and Women's Career Success; A Comparative Study of Empirical Studies in Different Countries. Quarterly Journal of the Social Cultural Council of Women and Family; Year 19, Issue 73, pages 67-94. [In Persian].
4. Azwan Azmawati Z, Mohd Hashim HI, Endut N. (2015). Don't Marry, Be Happy!-How Single Women in Malaysia View Marriage. In SHS Web of Conferences (Vol. 18, p. 03001). EDP Sciences. (DOI:10.1051/shsconf/20151803001).
5. Bagheri Sh, Madhahi J, Lotfi Khacheki T (2019). The semantic construction of delaying the age of marriage is based on the grounded theory. Women in Development

پژوهشگران به آنها اطمینان دادند که نتایج پژوهش محرمانه خواهد بود.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش برگرفته از رساله دکتری انجام یافته در پردیس ارس دانشگاه تبریز است. ملاک‌ها و ضوابط اخلاقی برای انجام آن در نظر گرفته شده و تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، در اولویت بودن سلامت روان‌شناختی شرکت‌کنندگان، امانت‌داری، دقت در استناددهی، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، رعایت حریم خصوصی شرکت‌کنندگان توسط پژوهشگران مدنظر قرار گرفته است.

- and Politics. Volume 17, Issue 1: 43-69. [In Persian].
6. Bani Jamali SM, Sadeghi Fasaei S (2020). Youth and Obstacles to Marriage, Quarterly Journal of Strategic Studies in Sports and Youth, No. 51, pp. 34-9. [In Persian].
7. Barati H (2022). Analysis of girls' perceptions of the delay in the age of marriage and its reasons (Case study: South Horasan Province), Quarterly Journal of Cultural and Social Information of Khorasan, 17th year, first issue, pp. 34-7. [In Persian].
8. Bahiraei, E, Hazrat Soumeh Z (2012). Social factors affecting the increase in the age of marriage of female students. Journal of Iranian Sociological Studies, Volume 2, Number 4. [In Persian].
9. Chaboki U B (2017). Narrations of girls aged 45 and above in Tehran about the reasons for permanent celibacy. Iranian Journal of Social Studies; Volume 10 - Issue 2, pp. 102 - 123. [In Persian].
10. Fakhrai S, Porteghi M (2015). Sociological study of factors related to late marriage among married young people over 30 years of age in Bonab city. Sociological Studies; Seventh Year, Number 27, 63-80. [In Persian].
11. Fouladi M., (2014). Sociological analysis of increasing age of marriage; with emphasis on cultural factors. Marafat Cultural and

- Social Knowledge Journal; No. 20: 107-79. [In Persian].
12. Fakhrai S, Porteghi, M (2015). Sociological study of factors related to late marriage among married young people over 30 years of age in Bonab city. *Sociological Studies*; Volume 8, Issue 27, 8-63. [In Persian].
 13. Giddens, A (2015). *The Renewal and Recognition of Society and Personal Identity in the Modern Age*. Translated by Mofaqian N, Publishing Tehran.
 14. Ganji M, Piri P, Vahidian M (2021). Typology of Unmarried Elamite girls according to reasons for celibacy. *Quarterly Journal of Women and Family Studies*, Women's Research Institute, Al-Zahra University, Volume 9, Number 1, Serial 20, pp. 189-212. [In Persian].
 15. Heydari Zargoosh M, Najafi A (2017). Sociological analysis of permanent celibacy of Iranian youth. Paper presented at the Fourth International Conference on Psychology, Educational Sciences, and Social Studies. [In Persian].
 16. Hosseini Seyed, Izadi Z (2016). Phenomenology of the lived experience of single women. The stud population: single women over 35 years old in Tehran. *Psychological Studies of Women*; Issue 46, pages 41-72. [In Persian].
 17. Hosseini H, Rasoul S, Ardeshtir R (2019). Factors Affecting Delay in Marriage of Girls in Iranian Counties. *Journal of Local Development (Rural-Urban)*; Volume 12, Issue 2: 313-338. [In Persian].
 18. Habibpour Getabi K, Ghafari G (2011). Causes of Increasing Age of Marriage of Girls. *Women in Development and Politics*; Volume 9, Issue 1: 34-7. [In Persian].
 19. Inglehart R (2003). *Cultural Transformation in Advanced Industrial Society*. Translated by Maryam Vetter, 2nd ed., Tehran: Kavir.
 20. Kianpour S, Farhang A, Hajian M (2023). Factors related to youth tendency towards isolation (Case study: Hamadan province). *Research on Deviance and Social Issues*, 3(7), 135-168. [In Persian].
 21. Mirsandsi M, Mohammadi M (2010). Investigating the relationship between women's education and increasing their age at marriage and strategies for preventing it with an emphasis on the Islamic approach. *Quarterly Journal of Cultural and Defense of Women and Family*, Year 5, Issue 17, Spring 2011. [In Persian].
 22. Majdal-Din A (2007). Investigating the reasons and effects of increasing the age of marriage of rural girls in Ashtian. *Journal of Humanities*; Volume 0, No. 53, 31-42. [In Persian].
 23. Mohammadpour A, Taghavi N (2013). Social Factors of Increasing the Age of Marriage of Young People. *Sociological Studies*; Year 5, Issue 20, pp. 39-5. Mansour Sharifi* 2, Jafar Kordzanganeh [In Persian].
 24. Ntoimo Lorretta Favour Chizomam, Uche Isiugo-Abanihe (2014), "Determinants of Singlehood: a retrospective account by older single women in Lagos, Nigeria", *African Population Studies Vol 27, 2 Supp.*
 25. Naderi Bani M, Sharifi M, Kordzanganeh J (2021). Fertility developments in Iran based on the live birth succession ratio, 1385-1395. *Iranian Demographic Association Newsletter*; Year 16, Issue 31: 133-157. [In Persian].
 26. Habibpour Getabi K, Ghafari, Gh (2011), "Causes of Increasing Age of Marriage of Girls", "Women in Development and Politics", Volume 9, Issue 1: 7-34. [In Persian].
 27. Rahmanipour, R, Kaviyan P, Aliabadi Sh, Bajlan A (2024). Factors influencing the increase in the age of marriage of young people. *Islamic Consultative Assembly Research Center*. Serial Number: 18237 Subject Code: 2. [In Persian].
 28. Shahanvaz S, Azadeh MA, Ghazinejad M (2019). The probability of occurrence and sensitivity analysis of the outcome of celibacy in Iran 1414. *Quarterly Journal of Strategic Studies of Sports and Youth*; Issue: 4, 195-219. [In Persian].
 29. Sarosh V, Torkashvand M (2021). Investigation of factors affecting the delay of the ideal age of marriage in young people facing delayed marriage in Yazd province. *Yazd Culture Social and Cultural Quarterly*; Volume 3, Issue 3, Fall 1400, pp. 53-84. [In Persian].
 30. Sabaghchi, M, Askari Nadushan A, Torabi F (2017). Factors determining attitudes towards marriage and family formation in Yazd city. *Bi-Quarterly Journal of*

- Demographic Studies; Volume 3, Issue 1, Spring-Summer 13 (131-162). [In Persian].
31. Sepidnameh B, Parvizi F (2024). Study of the phenomenon of permanent celibacy of rural girls in Darreh Shahr County (Presenting a grounded theory). Review of Iranian Social Issues, 14(2), 53-79. [In Persian].
32. Talebpour A, Beiranvand M (2022). Investigating the lived experience of permanent celibacy from the perspective of single girls. Woman and Society; Year 13 - Issue 3:114-99. [In Persian].
33. Torabi F, Shams Ghahfarkhi Z (2021). Factors Affecting Delay in Marriage in Iran and the World. Letter of the Iranian Demographic Association; Volume 2, Number 32: 141-175. [In Persian].
34. Talebpour A, Beiranvand M (2022). Investigating the lived experience of permanent celibacy from the perspective of single girls. Woman and Society; Year 13 - Issue 3:114-99. [In Persian].
35. Tavassoli GhA (2007). Sociological Theory. 5th edition, Tehran Samt Publications. [In Persian].
36. Taj Bakhsh, Gh R & Mohammadi, H (2019), "Analysis of the reasons for young people's tendency towards single life and turning away from marriage," "Quarterly Journal of Population", Year 27, No. 111 and 112: 113-133.
37. Tayebini M. (2014). The level of young people's desire to marry and identifying its obstacles and problems. Quarterly Journal of Sociological Studies of Youth; Volume 5, No. 16, 63-86. [In Persian].

